

TKO OVAKVE ODGOJITELJE IMA, ZA BUDUĆNOST NJEMAČKE NE TREBA BRINUTI

Objavljeno: 22.09.2023

„Nažalost, već je svima poznato da se desetljećima nije planiralo ni ulagalo u predškolski odgoj i obrazovanje, a nije postojala ni strategija povećanja kapaciteta vrtića. Tako da je svaki rujan, tj. svibanj, kada se provode upisi, svojevrsno suočavanje s time koliko smo 'loši' te godine, pa se problem rješava stihijski ili se uglavnom ne rješava“, rekla je Iskra Vostrel Prpić, predsjednica Sindikata radnika u predškolskom odgoju i obrazovanju Hrvatske našoj Lidiji Čulo koja vam donosi drugi tekst iz serije „Vrtići se oslanjaju na entuzijazam odgojitelja – ali dokle?“

„Zar planiramo budućnost povratkom u prošlost?“, natpis je koji je držala jedna od sudionica ovogodišnjeg prosvjeda odgojitelja. Simbolično je održan na Dan žena jer su odgojitelji u vrtićima gotovo u potpunosti žene. Organizirale su ga udruge odgojitelja i sindikati, i to munjevitom brzinom u više od 50 gradova i 13 općina. Povod? Najava izmjena i dopuna Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju te mijenjanje odredbi Državnog pedagoškog standarda (DPS) koje će *de facto* dovesti do legaliziranja situacije 1 odgojitelj na 30 djece i daljnjih srozavanja uvjeta rada.“

Ovim smo uvodom [prošle godine izvještavali o prosvjedu roditelja i odgojitelja](#) protiv novog zakona koji bi srozao već loše uvjete rada u vrtićima. Struka se već godinama žali na nedostatak i potplaćenost odgojitelja, financiranje vrtića koje je prepušteno lokalnoj samoupravi, dugačak rad na određeno, prevelik broj djece po odgojitelju... Godinu i šest mjeseci kasnije, ljeta u Zagrebu obilježila je panika oko nedostatka mjesta u vrtićima, a riječ je o gradu koji čak ima daleko najveći proračun u Hrvatskoj. O nepoštivanju DPS-a, situaciji u vrtićima, odnosu s roditeljima i psiho-fizičkim opterećenjima posla odgojitelja porazgovarali smo s četiri odgojiteljice čija smo imena promijenili da bismo ih zaštitili od potencijalnih problema na poslu: Zrinkom (50) i Dubravkom (56) koje su svojedobno bile i vrlo aktivne članice sindikata, Antonijom (60) te Anom (34) koja se nakon faksa zaposlila u struci – no, nakon nekoliko godina rada u vrtiću odlučila je dati otkaz i tražiti drugi posao. Iako je željela biti odgojiteljica i raditi s djecom, uvjeti rada bili su joj previše stresni.

ODGOJITELJI BRINU ZA PREKRCANE SKUPINE, A RODITELJI? DAJU OTKAZ KAKO BI OSTALI DOMA S „VIŠKOM“ DJECE

„Sada kada je ukinut status majkama odgojiteljicama i pri upisima je stavljen akcenat na djecu u dobi od četiri godine, automatski je smanjen broj upisa djece u jaslicama“, objašnjava odgojiteljica Zrinka. „To dovodi do toga da su mnogi roditelji suočeni s ogromnim problemom, naročito ako nemaju bake i djedove ili si ne mogu priuštiti dadilju. Nama je jedan otac u vrtiću rekao: da mi dijete nije uspjelo upasti u vrtić, moja žena bi dala otkaz jer ga nema tko čuvati – baka i djed su zaposleni, a na dadilju bi nam otišla cijela jedna plaća.“

Iskra Vostrel Prpić, predsjednica Sindikata radnika u predškolskom odgoju i obrazovanju Hrvatske (SRPOOH), tvrdi kako ovakav pritisak na vrtiće ne pamtimo u posljednje vrijeme. „Grupe su popunjene preko normativa – jaslice oko broja 17, vrtić oko 23.“

Foto: [Woodleywonderworks](#)

Državni pedagoški standard određuje da u odgojno-obrazovnoj skupini prema dobi može biti najviše 5 djece od 6 do 12 mjeseci, 8 djece od 13 do 18 mjeseci, 12 djece od 19 do 24 mjeseca, 14 djece u trećoj godini, 18 djece u četvrtoj godini, 20 djece u petoj godini, 23 djece u šestoj godini i 25 djece u sedmoj godini do polaska u školu. U skupinu se može uključiti, ako tako procjene stručni suradnici, samo jedno dijete s lakšim teškoćama, ali u tom slučaju potrebno je smanjiti skupinu za dvoje djece.

S djecom jaslične dobi od šest mjeseci do navršene prve godine života potrebna su najmanje tri odgojitelja, kasnije jedan ili dva ako program traje duže od 7 sati. Ako je u skupinu uključeno dijete s težim teškoćama i ako stručni tim odluči da je to potrebno, u grupi može raditi još jedan odgojitelj ili stručnjak. No, kako kažu odgojitelji, sve je ovo samo mrtvo slovo na papiru. Ili, kako kaže **Katarina Turković Gulin** iz udruge SIDRO koja okuplja odgojitelje i roditelje u zaštitu prava djeteta u dječjem vrtiću: „Tu se ne radi, tu se čupa živu glavu.“ Ove godine im se zbog prekrcanosti tj. nedostatka mjesta u vrtiću javilo oko 150 roditelja iz raznih dijelova Hrvatske koji planiraju dati otkaz ili uzeti neplaćeni dopust jer moraju ostati s djecom kod kuće.

„Ne razumijem čemu uopće taj standard kad se ne poštuje“, pita se Ana. „Znala sam čitati ‘maksimalno osmero djece u dobi od 13 do 18 mjeseci’ i pomisliti: o čemu ovi pričaju, pa duplo ih je više!“

Božica Žilić, predsjednica Sindikata obrazovanja, medija i kulture (SOMK), podsjetila je da je u nekim zemljama Europske unije standard da na jednog odgojitelja dolazi oko devetero djece, dok kod nas na jednog dolazi čak oko 24 djece – uz ekstremne primjere kao što je to recimo vrtić u Krapinsko-zagorskoj županiji gdje se u jednoj grupi nalazi čak 36 djece, a odgojitelj je s njima sam. Vrlo vizualna i uznemirujuća usporedba je bila ona iz medija da je u [hrvatskim vrtićima trenutno u prosjeku manje mjesta nego u zatvorima](#) – ili ona prema kojoj koke u kokošinjcu po standardima Europske unije moraju imati više prostora nego što to trenutno imaju djeca u vrtićima RH.

Ana opisuje kako je u njenim jasličkim skupinama uvijek bilo više od desetero djece. „Da, službeno se nekad u vrtić upiše manje njih na početku – možda osam ili deset – a onda samo krenu dolaziti. Za par mjeseci jedno, pa još jedno, pa još jedno... Jednom su mi u skupinu stavili

malu bebu staru svega šest mjeseci za koju nismo imali ni kinderbet pa je njena mama ostavila kolica u kojima može biti. No, beba ne može cijelo vrijeme biti u kolicima, moraš ju malo i izvaditi, vježbati okretanje s njom, a sa strane imaš deset jasličara na koje moraš paziti. Što bi bilo da ju je netko od njih ozlijedio?“

Iskra Vostrel Prpić, Tomislav Tomašević i Božica Žilić pri potpisivanju kolektivnog ugovora, foto: [Facebook SRPOOH-a](#)

„Svaki roditelj i odgojitelj zna kada je u njegovoj skupini više djece nego što propisuje DPS“, objašnjava Zrinka. „Ako to prijave prosvjetnoj inspekciji, ona izađe, utvrdi stanje stvari i naplati kaznu. Nama je poslodavac Grad Zagreb. Kazna je bila 5 tisuća kuna za Grad Zagreb, a ravnatelj iz svog džepa isto plaća nekih 5 do 7 tisuća kuna. Udruga Sidro je, čim se oformila, prijavila sve vrtiće u gradu Zagrebu. Inspekcija je izašla i svima naplatila kazne – sad zamislite kolika je to lova iz džepa grada i ravnatelja. I tako svatko može prijavljivati, svaki put izađe inspekcija, i ništa se ne promijeni. Platiš kaznu i ajmo dalje.“

PROBLEM NEDOSTATKA ODGOJITELJA „KRPA“ SE NESTRUČNIM ZAMJENAMA

Vostrel Prpić ističe kako je situacija u dječjim vrtićima diljem Hrvatske različita, ali da općenito u većim gradovima postoje veći problemi s kapacitetom. „Nažalost, već je svima poznato da se desetljećima nije planiralo ni ulagalo u predškolski odgoj i obrazovanje, a nije postojala ni strategija povećanja kapaciteta vrtića. Tako da je svaki rujan, tj. svibanj, kada se provode upisi, svojevrsno suočavanje s time koliko smo 'loši' te godine, pa se problem rješava stihijski ili se uglavnom ne rješava.“ Ipak, neke promjene se naziru: „Danas svjedočimo velikom ulaganju države u gradnju vrtića, a nikad viđeni plan se počeo provoditi u Zagrebu u kojem unutar dvije ili tri godine očekujemo oko 20 novih dječjih vrtića.“ No, što je s nedostajućim kadrom? „Svake godine s predškolskih studija stiže oko tisuću novih odgojitelja, no na tržištu rada mi ih ne vidimo“, potvrđuje Vostrel Prpić poražavajuću tvrdnju o deficitu odgojitelja.

„Nedostaje nam jako puno odgojitelja i taj problem se rješava zapošljavanjem nestručnih zamjena“, započinje svoj osvrt na situaciju Zrinka. „Ovo je naročito vidljivo u manjim sredinama u kojima se događa da osoba koja je njegovatelj ima svoju matičnu grupu i vodi ju kao odgojitelj, a završila je samo tečaj. Grad Zagreb je onedavno počeo zapošljivati njegovateljke ili 'dadilje', no oni imaju funkciju samo u jaslicama jer mogu preuzeti taj segment fizičkog posla: presvlačenja ili hranjenja djeteta. Oni nemaju edukaciju u onom segmentu gdje odgojitelj ima odgojno-obrazovnu ulogu. Ne poznaju dovoljno osobine i psihološke uvjete razvoja djece. U svibnju ove godine je zanimanje odgojitelja djece rane i predškolske dobi upisano u registar hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Taj okvir točno standardizira zanimanje, razinu znanja i kompetencija, uvjete rada, opisuje čemu služi... – zbog čega je ovo vrlo važna stvar. A s druge strane ispada da sad zbog nedostatka kadra u vrtiću može raditi bilo tko.“

Ili pak imate sljedeću situaciju: prilikom upisa roditelj ne uoči da dijete ima neku teškoću, već to uoči odgojitelj kada dijete već dođe u vrtić. On je taj koji to prvi signalizira. Inače, kada se dijete kategorizira, automatski bi se trebao smanjiti broj djece u skupini. No, to se ne događa jer su djeca već upisana, hajmo reći 'takva kakva jesu'. Čak i ako se kasnije ispostavi da ima teškoće, ono ostaje u grupi i grupa ostaje takva kakva jest. Dodatna okolnost je ta što smo mi kao struka uglavnom ženski kolektiv i mnoge od nas su majke ili npr. imamo mnogo slučajeva profesionalnih oboljenja kralježnice i sl., pa se događaju i bolovanja. Ti možeš otići na bolovanje, ali onda tvoja kolegica mora odraditi tvoj dio u grupi jer nema tko drugi – i onda se ti treći odgojitelj šalju i na zamjene. Čak ni to grad ne obavi odmah, već u slučaju da je velik

kolektiv i da se dogodi više bolovanja istovremeno jer je to čitav proces a organizacija mora štimiti već idućeg jutra kada netko najavi bolovanje. Meni je u mojoj skupini dvoje djece na temelju kategorizacije imalo odobreno trećeg odgojitelja jer su imali veće poteškoće u razvoju. Odobreni su, ali ih cijele godine nismo imali. Zašto? Jer je pokrivaio zamjene. Nedostatak kadrova je sada problem koji se sve više i više osjeti.“ [Turković Gulin svojedobno nam je potvrdila](#) kako pojam trećeg odgojitelja zaista ne postoji u klasifikaciji radnog mjesta, već su ga „nadležni izmislili da bi se moglo uključiti više djece“.

Katarina Turković Gulin, predsjednica udruge SIDRO, foto: [Facebook](#) udruge SIDRO

Da bi se donekle „pokrpao“ manjak kadra, zakonskim je izmjenama omogućeno zapošljavanje učitelja na mjesta odgojitelja u dječjim vrtićima. Ideja je da se višak učitelja primarnog obrazovanja pretoči u vrtiće tako što bi obavili kratko doškoloavanje i time stekli akademsko zvanje odgojitelja. Inače, za odgojitelje ne postoji obrnuta mogućnost. Zrinka podsjeća kako studijski program za učitelja i za odgojitelja nije isti: „Naša kolegica po završetku fakulteta dolazi u vrtić raditi godinu dana i polaže stručni ispit. Učiteljica koja se prekvalificira ga ne polaže. Zbog ovakvih stvari se odgojitelji osjećaju obezvrijeđeno. Eventualno bi možda prošla opcija da učitelj preuzima malu školu za koju, eto, također nemamo kadra.“ Dubravka smatra kako je riječ o podcjenjivanju, pa i diskriminaciji odgojitelja: „Previše smo uložili da bi nas se tako tretiralo. Netko završi pravo u pet, šest godina i on je gospodin ili gospođa, a mi smo samo 'tete'. Kao da se cijele dane samo igramo, plešemo i pjevamo u krugu. Situacija u kojoj učitelj može postati odgojitelj, ali ne i obrnuto je diskriminacija. Zašto isto tako ja ne bih mogla položiti razliku ispita pa postati učiteljica?“

Je li nedostatak stručnog kadra jedan od uzroka ovih problema ili su ovi problemi uzrokovali nedostatak stručnog kadra koji, obeshrabren i nemotiviran za bavljenje ovim poslom, odabire drugu struku ili odlazi u Njemačku, materijal je za istraživanje. No, da parafraziram Onog-čije-se-ime-ne-spominje, nema se vremena istraživati – stvari treba promijeniti. Uočljiv se napredak ostvaruje u Zagrebu gdje se nova vlast intenzivno bavi predškolskim odgojem: grade se vrtići, radnici se s ugovora na određeno prebacuju na neodređeno, a ove godine potpisana su dva aneksa kolektivnog kojima su povećali materijalna prava.

ŽALIMO SE NA DRŽAVU I SINDIKAT, ALI DRŽAVA I SINDIKAT – TO SMO MI

Na pitanje je li ikad požalila svoj odabir zanimanja, Dubravka bez ustručavanja kaže: „Da. Jesam. Bila sam idealist. I dan danas volim svoj posao, odrađujem ga profesionalno, volim djecu, volim rad s njima. Ali mi ta težina posla i okolnosti u kojima radimo ostave grč u želucu. Moje dijete je htjelo studirati predškolski pa sam joj savjetovala da to ne radi jer nisam htjela da prolazi ono što prolazim ja. Nisam sretna s našim statusom i odnosom prema predškolskom

odgoju. Puno njih bježi iz struke jer se nakon toliko edukacije i ulaganja osjećaju poniženo. Bila sam članica sindikata, ali već godinama nisam. Mislim da imaju predobre plaće i da nisu baš motivirani“, smatra Dubravka. „Osobno su mi ponižavajuća i ona fućkanja i demonstriranja, traženje pravde na Markovom trgu i slično. Puno buke, a na kraju ništa. Da sam mlađa, možda bih se još i organizirala, ali ovako guram i čekam mirovinu.“

Zrinka, s druge strane, veći problem vidi upravo u takvom načinu razmišljanja, iako je i sama bivša članica sindikata, razočarana neostvarenim ciljevima. „Kad sam ušla u sindikat mislila sam da će se, ako ništa drugo, barem smanjiti broj djece u skupinama. Čak sam prešla i preko uvjeta rada, satnice... Ali evo, nakon što cijeli život radim u vrtiću s duplo većim brojem djece od normativa, nisam ni to dočekala. Ipak, ne želim govoriti negativno o sindikatu, niti to mislim. Sindikat je jači u domenama pregovora i kada su u pitanju pravne stvari, pružanje zaštite i sl. jer imaju bogatu povijest i iskustvo. Oni takve stvari brzo rješavaju i brojne kolegice osjećaju da im sindikat daje sigurnost i pravnu zaštitu. Pogledajte francuske sindikate učitelja i obrazovanja, kako štrajkaju i masovno izlaze na ulice. Pa, sindikat čine ljudi – a to smo mi. Mi, koji sve probleme gutamo i smješamo se jer ne želimo opterećivati roditelje i pokazivati nezadovoljstvo. Mi, koji ne izlazimo na prosvjede. Mi, koji cijeli život čekamo da bude bolje i pred mirovinu shvatimo da neće biti...“

Objavu ovog teksta podržala je Agencija za elektroničke medije, putem Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u 2023.

Naslovna fotografija: [Wodleywonderworks](#)/Radnička prava
Tekst napisala:

[Lidija Čulo](#)

TAGOVI:

[radnice](#) [sindikati](#) [djeca](#) [obrazovanje](#)

VEZANI ČLANCI

< >

„Kad se sagnem po dijete u jaslicama, ne uspravljam se dok ne ode u školu“: Odgojiteljice o bolestima,

Vrtić nije čudesna mašina za odgoj djece: Odgojitelji trebaju suradnju roditelja, no neki s vrata viču „Dajte

Diskriminacija djece po mjestu rođenja: Odgojitelji i roditelji iz svog džepa plaćaju vrtičke potrepštine

Preporučite članak: